

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de lege privind contractele de credit de consum

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de lege privind contractele de credit de consum a fost elaborat de către Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF). În conformitate cu prevederile pct. 45 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, proiectul de lege este promovat de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Proiectul de lege privind contractele de credit de consum (în continuare - proiectul de lege) a fost elaborat în vederea consolidării cadrului normativ aferent domeniului de protecție a consumatorilor de servicii financiare, ținând cont inclusiv de recomandările Comisiei Europene pentru Republica Moldova de a „continua armonizarea cadrului normativ cu *acquis-ul privind protecția consumatorilor*”, prezentate la Clusterul 2. Piața internă din Raportul privind extinderea Uniunii Europene pentru anul 2025¹, publicat la data de 04.11.2025. Totodată, proiectul de lege este planificat și în Programul național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025 – 2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025 (acțiunea normativă prevăzută la pct. 8 din Anexa A „Acțiuni normative de aliniere la *acquis-ul UE*” la Clusterul 2 „Piața internă”, Capitolul 28 „Protecția consumatorilor și a sănătății”) cu termen de realizare decembrie 2026.

Proiectul de lege asigură transpunerea prevederilor Directivei (UE) 2023/2225 a Parlamentului European și al Consiliului din 18 octombrie 2023 privind contractele de consum și abrogarea Directivei 2008/48/CE.

Directiva 2008/48/CE a fost transpusă în legislația națională prin Legea nr. 202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori. Având în vedere abrogarea acesteia prin Directiva (UE) 2023/2225, se impune alinierea cadrului normativ național la noile exigențe europene, prin promovarea unui nou proiect de lege.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Necesitatea unei noi reglementări este determinată atât de obligațiile de armonizare cu *acquis-ul Uniunii Europene*, cât și de schimbările produse pe piața creditării în ultimii ani. Digitalizarea accelerată, extinderea ofertelor de credit în mediul online, diversificarea produselor financiare și apariția unor noi modele de distribuție au evidențiat limitele actualei Legi nr. 202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori și necesitatea unui cadru juridic mai clar, mai modern și mai bine adaptat realităților pieței.

Datele Băncii Naționale a Moldovei indică o evoluție ascendentă pe segmentul creditelor de consum acordate populației: în trimestrul IV 2025, fluxul creditelor noi de consum a crescut cu 16,7% față de perioada similară a

¹ https://enlargement.ec.europa.eu/moldova-report-2025_en

anului 2024, totalizând 4 231,1 mil. MDL. Totodată, soldul total al creditelor de consum acordate de sectorul bancar a însumat 19241,7 mil. MDL, în creștere cu 30,4% față de perioada similară a anului 2024. Creditarea de consum în valută a avut o pondere nesemnificativă, de sub 0,05% din fluxul total al creditelor de consum acordate, ceea ce confirmă predominanța creditării în monedă națională.

Din perspectiva cererii, creditele de consum dețin ponderea majoritară în solicitările de credit depuse de populație. Conform informațiilor disponibile, în trimestrul IV 2025, creditele de consum au reprezentat 76,3% din totalul cererilor primite în format fizic și 96,3% din totalul cererilor primite în format electronic. În același timp, ponderea cererilor respinse pentru creditele de consum a constituit 39,3% în cazul cererilor depuse fizic și 54,7% în cazul cererilor depuse electronic, ceea ce denotă un interes sporit al populației pentru acest tip de produse financiare, concomitent cu aplicarea unor criterii de eligibilitate semnificative de către creditori.

Sub aspectul calității portofoliului, situația pe segmentul creditelor de consum rămâne relativ stabilă. Banca Națională a Moldovei relevă că, pentru creditele de consum acordate persoanelor fizice, rata creditelor neperformante (NPL) s-a menținut constantă la nivelul de 3,9%, iar rata creditelor expirate aferente acestui segment s-a menținut, de asemenea, constantă. Cu toate acestea, în contextul în care riscul de credit continuă să fie apreciat drept principalul risc la care sunt expuse băncile, evoluția creditării de consum necesită monitorizare continuă, inclusiv din perspectiva protecției consumatorilor și a prevenirii supraîndatorării.

Prin urmare, intervenția legislativă este determinată atât prin necesitatea de armonizare a cadrului juridic național cu standardele Uniunii Europene, cât și prin adaptarea acestuia la noile realități economice și tehnologice ale pieței creditelor de consum. Noul cadru de reglementare va permite consolidarea mecanismelor de protecție a consumatorilor, îmbunătățirea transparenței și creșterea responsabilității creditorilor, asigurând astfel un cadru normativ modern, echilibrat și predictibil, capabil să susțină dezvoltarea sustenabilă și sigură a sectorului financiar.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Scopul proiectului de lege este dezvoltarea cadrului legal necesar pentru asigurarea protecției intereselor economice ale consumatorilor prin crearea de condiții echitabile pentru obținerea creditelor de consum, precum și prin stabilirea unor norme de comportament responsabil al creditorilor în acordarea creditelor de consum.

Obiectivele urmărite de proiectul de lege:

- a) consolidarea protecției consumatorilor prin reguli clare de informare, consiliere și evaluare a bonității consumatorului;
- b) asigurarea transparenței în publicitatea și oferirea creditelor de consum, inclusiv prin utilizarea unui formular standardizat de informare precontractuală;

c) consolidarea cadrului aplicabil intermediarilor de credite și reglementarea oferirii serviciilor de consiliere, prin cerințe de înregistrare, transparență și conduită, inclusiv pentru consilierea consumatorilor aflați sau care s-ar putea confrunta cu dificultăți în onorarea angajamentelor lor financiare, asigurând o protecție unitară pe întreg lanțul de creditare;

d) introducerea unor limite clare pentru costurile totale ale creditului și pentru penalitățile de întârziere, în scopul prevenirii îndatorării excesive și al asigurării proporționalității costurilor consolidarea stabilității sistemului financiar prin norme prudente de creditare responsabilă și prin prevenirea supraîndatorării pe termen lung.

Proiectul de lege este structurat în nouă capitole, păstrând structura de reglementare a Directivei UE 2023/2225 și respectând normele de tehnică legislativă prevăzute de Legea nr. 100/2017 privind actele normative.

Capitolul I stabilește cadrul general de reglementare aplicabil contractelor de credit de consum, prin definirea obiectului și scopului legii, a domeniului de aplicare, a noțiunilor principale și a dreptului la nediscriminare la acordarea creditului.

Un element important al capitolului îl reprezintă delimitarea clară a sferei de aplicare a legii. Astfel, proiectul stabilește că legea se aplică contractelor de credit de consum (art. 2 alin. (1)), iar, în același timp, prevede în mod expres categoriile de contracte excluse de la aplicare, inclusiv creditele garantate cu ipotecă sau alte garanții reale imobiliare, creditele destinate dobândirii ori menținerii dreptului de proprietate asupra terenurilor sau construcțiilor, creditele cu valoarea totală mai mare de 1 942 500 MDL, creditele acordate de angajatori salariaților în condiții preferențiale, anumite contracte încheiate cu firme de investiții sau bănci în scopuri specifice, contractele rezultate din hotărâri judecătorești, contractele de leasing fără obligație ori opțiune de cumpărare, precum și anumite forme de amânare de plată sau alte contracte speciale (art. 2 alin. (2)). Prin această soluție se evită suprapunerea cu alte reglementări speciale și se asigură aplicarea diferențiată a normelor în funcție de natura produsului de credit.

Totodată, proiectul stabilește reguli speciale pentru anumite categorii de contracte, cum ar fi amânarea de plată oferită în anumite condiții de furnizori de bunuri sau prestatori de servicii (art. 2 alin. (3)), facilitățile de tip „descoperit de cont” cu aprobare tacită, pentru care se aplică doar anumite dispoziții din lege (art. 2 alin. (4)), precum și acordurile privind amânarea plății sau metodele de rambursare convenite după apariția dificultăților de plată, cărora li se aplică selectiv doar o parte dintre prevederile legii (art. 2 alin. (5)). În același timp, proiectul prevede derogări pentru contractele fără dobândă sau cu costuri nesemnificative pe termen foarte scurt (art. 2 alin. (6)) și extinde aplicarea legii și la împrumuturile acordate prin intermediul furnizorilor de servicii de finanțare participativă, în măsura în care acestea au la bază contracte de credit de consum (art. 2 alin. (7)).

Capitolul include și definițiile noțiunilor principale utilizate în proiect, cum ar fi banca, consumatorul, contractul de credit de consum, contractul de

credit legat, costul total al creditului pentru consumator, creditorul, creditorul non-financiar, dobânda anuală efectivă, evaluarea bonității, facilitatea de tip „descoperit de cont”, indicele de referință, informațiile precontractuale, intermediarul de credite, practicile de grupare și de legare, rambursarea anticipată, serviciile de consiliere, serviciile de consiliere în materie de îndatorare, suportul durabil, valoarea totală a creditului și valoarea totală plătită de consumator (art. 3). Introducerea acestor definiții este necesară pentru a asigura o interpretare uniformă a legii și pentru a evita aplicarea neunitară a noilor reguli.

De asemenea, proiectul stabilește regula nediscriminării, prevăzând că, la solicitarea, încheierea și derularea contractelor de credit, condițiile de acordare nu pot crea discriminări între consumatori pe motive de naționalitate, loc de reședință sau alte criterii prevăzute de legislația în domeniul egalității și de tratatele internaționale aplicabile (art. 4 alin. (1)). În același timp, se precizează că pot exista condiții diferite de acces la credit atunci când acestea sunt justificate obiectiv (art. 4 alin. (2)), iar această regulă se aplică în mod corespunzător și consumatorilor rezidenți legali în statele membre ale Uniunii Europene (art. 4 alin. (3)).

În ansamblu, Capitolul I stabilește baza juridică și terminologică a proiectului, delimitează clar raporturile care intră sub incidența legii și creează cadrul necesar pentru aplicarea coerentă a dispozițiilor privind informarea consumatorului, evaluarea bonității, conduita creditorilor și supravegherea pieței.

Capitolul II stabilește condițiile aplicabile creditorilor și intermediarilor de credite, prin introducerea unor reguli de conduită profesională, a unor limite privind costurile și remunerația, a cerințelor minime de competență pentru personal și a obligației de furnizare gratuită a informațiilor către consumatori. Prin aceste prevederi, proiectul urmărește să asigure că activitatea de creditare și de intermediere se desfășoară în condiții de onestitate, corectitudine, transparență și profesionalism, pe tot parcursul raportului contractual, de la elaborarea produselor de credit până la executarea contractului (art. 5 alin. (1)). Totodată, se prevede că deciziile și recomandările formulate în procesul de acordare a creditelor și de prestare a serviciilor de consiliere trebuie să se întemeieze pe informații relevante privind situația specifică a consumatorului și pe ipoteze rezonabile referitoare la riscurile aferente contractului, iar în cazul serviciilor de consiliere și pe informațiile prevăzute de lege pentru acest tip de activitate (art. 5 alin. (2)).

Proiectul reglementează distinct politicile de remunerare, stabilind că acestea trebuie să țină cont de drepturile și interesele legitime ale consumatorilor, să nu creeze stimulente care ar favoriza interesele creditorului ori ale intermediarului în detrimentul consumatorului, să reducă riscurile de prejudiciere și să fie clare și documentate (art. 5 alin. (3)). La elaborarea, aplicarea și revizuirea acestor politici, creditorii și intermediarii de credite trebuie să asigure participarea funcției de resurse umane și, după caz, avizarea de către funcțiile de administrare a riscurilor și de conformitate (art. 5 alin. (4)).

Pentru personalul responsabil de evaluarea bonității consumatorului, proiectul stabilește reguli suplimentare, potrivit cărora remunerația trebuie să promoveze o administrare prudentă a riscurilor, să nu fie legată exclusiv sau în principal de volumul ori rata cererilor aprobate, iar evaluarea performanței să includă și criterii privind respectarea obligațiilor legale, a procedurilor interne și a drepturilor consumatorilor (art. 5 alin. (5)). În mod similar, pentru personalul care oferă servicii de consiliere, sistemul de remunerare nu poate fi condiționat exclusiv ori în principal de obiective de vânzări și nu poate încuraja promovarea unor produse mai profitabile pentru creditor sau intermediar, în detrimentul consumatorului (art. 5 alin. (6)).

Capitolul II reglementează și relația financiară dintre consumator și intermediarul de credite, stabilind că acestuia îi este interzis să pretindă sau să perceapă de la consumator, direct ori indirect, comisioane, onorarii, taxe sau alte remunerații pentru activitatea de intermediere (art. 5 alin. (11)). Prin derogare, intermediarul poate percepe o remunerație exclusiv pentru serviciile de consiliere independentă, în condițiile prevăzute de lege (art. 5 alin. (12)). De asemenea, creditorul nu poate pretinde sau percepe dobândă de întârziere potrivit Codului civil în lipsa unei stipulări exprese în contractul de credit (art. 5 alin. (13)). Aceste soluții urmăresc să limiteze costurile netransparente și să sporească previzibilitatea obligațiilor asumate de consumator.

În plus, pe lângă regulile de conduită, proiectul stabilește și cerințe minime privind cunoștințele și competența personalului creditorilor și intermediarilor de credite. Astfel, personalul implicat în elaborarea, oferirea, acordarea sau intermedierea contractelor de credit și în prestarea serviciilor de consiliere trebuie să dețină și să mențină un nivel adecvat de cunoștințe și competențe profesionale, inclusiv în legătură cu serviciile accesorii asociate contractelor de credit (art. 6 alin. (1)). Creditorii și intermediarii trebuie să aprobe și să aplice politici și proceduri interne privind formarea profesională inițială și continuă, evaluarea nivelului de pregătire și menținerea acestuia, astfel încât personalul să dispună de cunoștințe privind produsele de credit, riscurile asupra bunurilor grevate, legislația aplicabilă, evaluarea bonității consumatorului, înțelegerea structurii dobânzilor, utilizarea platformelor de creditare și comunicarea clară cu consumatorii, în special cu cei vulnerabili sau cu un nivel redus de alfabetizare financiară (art. 6 alin. (2)). Înainte de începerea activității, îndeplinirea cerințelor minime trebuie confirmată prin participarea la un program de formare inițială și promovarea unei evaluări scrise, cu posibilitatea exceptării anumitor persoane care dețin studii superioare relevante, în măsura în care acestea asigură un nivel adecvat de pregătire (art. 6 alin. (3)). Totodată, proiectul impune participarea periodică la programe de formare continuă, cel puțin o dată la 2 ani sau ori de câte ori intervin modificări relevante ale cadrului normativ, ale produselor de credit ori ale procedurilor aplicabile (art. 6 alin. (4)), iar personalul intermediarului de credite poate participa la programele de instruire organizate de creditorii cu care acesta se află în relație de afaceri (art. 6 alin. (5)).

În completare, Capitolul II stabilește obligația creditorului sau, după caz, a intermediarului de credite de a furniza, în mod gratuit, informațiile către

consumatori, indiferent de suportul utilizat pentru furnizare (art. 7). Prin această regulă se susține accesul efectiv al consumatorului la informație și se completează cadrul de protecție instituit prin normele de conduită, limitarea costurilor și cerințele privind pregătirea profesională a personalului.

Capitolul III reglementează informațiile și practicile preliminare încheierii contractului de credit, prin stabilirea cerințelor aplicabile publicității și marketingului, practicilor de grupare și legare, informațiilor generale și precontractuale, explicațiilor oferite consumatorului, ofertelor personalizate, evaluării bonității consumatorului și accesului la bazele de date. Prin aceste prevederi, proiectul urmărește să reducă asimetria informațională dintre creditor și consumator și să asigure că decizia de contractare a creditului este luată în cunoștință de cauză, pe baza unor informații clare, complete și comparabile.

În acest sens, proiectul stabilește reguli exprese pentru publicitatea și comunicările de marketing referitoare la contractele de credit, care trebuie să fie corecte, clare și să nu inducă în eroare consumatorii (art. 8 alin. (1)–(2)). În completare, publicitatea care conține informații despre rata dobânzii aferente creditului sau costul creditului trebuie să includă un avertisment expres privind costurile îndatorării, precum și un set de informații standard referitoare, după caz, la rata dobânzii, valoarea totală a creditului, dobânda anuală efectivă (DAE), durata contractului și valoarea totală plătită de consumator (art. 9 alin. (1) – (3)). Aceste informații trebuie prezentate printr-un exemplu reprezentativ, stabilit după criterii obiective, și trebuie să fie clare, vizibile și adaptate suportului utilizat, inclusiv în mediul online (art. 9 alin. (5) –(9)). Totodată, proiectul interzice expres publicitatea care sugerează în mod înșelător că un credit ar îmbunătăți situația financiară a consumatorului, că istoricul de credit nu are relevanță sau care pune accent pe ușurința ori rapiditatea obținerii creditului (art. 9 alin. (10)).

Capitolul reglementează și practicile de legare și de grupare, stabilind că practicile de grupare sunt permise, iar practicile de legare sunt interzise (art. 10 alin. (1)). Prin derogare, creditorul poate solicita deschiderea ori menținerea unui cont de plăți sau un cont de depozit, doar în cazul când acesta servește exclusiv unor scopuri determinate, legate de rambursarea, administrarea sau garantarea creditului (art. 10 alin. (2)). În materia asigurării, proiectul permite creditorilor solicitarea unei polițe de asigurare relevantă în legătură cu contractul de credit, numai dacă aceasta este justificată de natura și riscurile creditului și respectă principiul proporționalității, iar creditorul este obligat să accepte o poliță echivalentă de la un alt asigurător (art. 10 alin. (3)). De asemenea, consumatorului i se acordă un termen minim de 3 zile pentru compararea ofertelor de asigurare (art. 10 alin. (4)), sunt prevăzute condiții stricte pentru încheierea poliței de către creditor în numele consumatorului, inclusiv obligația de notificare prealabilă (art. 10 alin. (5) – (7)), este interzisă solicitarea unor asigurări nerelevante (art. 10 alin. (8)), iar polița care garantează rambursarea creditului trebuie să respecte anumite limite privind durata, suma asigurată și calitatea de beneficiar a creditorului (art. 10 alin. (9)). Totodată, este interzisă utilizarea datelor privind diagnosticul oncologic după expirarea

perioadei de 10 ani de la încheierea tratamentului, în scopul unei polițe legate de contractul de credit (art. 10 alin. (10)), iar în cazul rambursării anticipate a creditului, polița se rezoluționează de drept în condițiile Codului civil (art. 10 alin. (11)).

În informațiilor generale, proiectul prevede obligația creditorilor și, după caz, a intermediarilor de credite de a pune la dispoziția consumatorilor, în orice moment, informații generale clare și ușor de înțeles privind contractele de credit (art. 11 alin. (1)). Aceste informații trebuie să includă cel puțin date privind identitatea furnizorului, scopurile creditului, durata contractului, tipurile de rată a dobânzii, un exemplu reprezentativ privind costul total al creditului și dobânda anuală efectivă, posibilele costuri suplimentare, modalitățile de rambursare, dreptul de revocare, rambursarea anticipată, serviciile accesorii obligatorii și consecințele nerespectării obligațiilor contractuale (art. 11 alin. (2)). Prin această soluție se urmărește ca, înainte de intrarea în etapa negocierii individuale, consumatorul să dispună de o imagine suficientă asupra produsului de credit și asupra principalelor sale implicații.

Un loc central în capitol îl ocupă regimul informațiilor precontractuale. Proiectul de lege stabilește că creditorul sau, după caz, intermediarul de credite trebuie să furnizeze consumatorului informații precontractuale clare și ușor de înțeles, necesare pentru compararea ofertelor și pentru luarea unei decizii informate (art. 12 alin. (1)). Aceste informații trebuie transmise cu suficient timp înainte de asumarea obligațiilor contractuale, dar nu mai puțin de 15 zile înainte de încheierea contractului sau acceptarea ofertei de credit (art. 12 alin. (2)), termen care poate fi redus doar cu acordul scris al consumatorului, sarcina probei revenind creditorului sau intermediarului (art. 12 alin. (3)). Informațiile urmează a fi furnizate prin formularul „Informații standard la nivel european privind creditul de consum” (art. 12 alin. (6) – (7)), care trebuie să conțină, într-o formă standardizată și vizibilă, date privind identitatea creditorului, valoarea totală a creditului, durata, rata dobânzii, dobânda anuală efectivă, costurile în caz de întârziere, cuantumul și frecvența plăților, dreptul de revocare, rambursarea anticipată și datele de contact ale creditorului sau intermediarului (art. 12 alin. (8) – (11)). Sunt prevăzute și reguli speciale pentru prezentarea informațiilor atunci când suportul utilizat impune limitări tehnice, pentru informațiile suplimentare aferente indicilor de referință, pentru contractele încheiate prin telefonie vocală și pentru furnizarea gratuită, la cerere, a proiectului de contract (art. 12 alin. (12) – (18)). Pentru contractele prevăzute la art. 2 alin. (5), proiectul instituie un regim special de informare precontractuală, printr-un formular distinct („Informații la nivel european privind creditul de consum”) și reguli adaptate privind conținutul și modul de prezentare a informațiilor (art. 13 alin. (1) – (9)).

În completare, proiectul de lege prevede obligația creditorilor și intermediarilor de credite de a furniza gratuit explicații adecvate înainte de încheierea contractului, astfel încât consumatorul să poată aprecia dacă produsul de credit și serviciile accesorii propuse sunt adaptate nevoilor sale și situației sale financiare (art. 14 alin. (1)). Aceste explicații trebuie să acopere informațiile precontractuale furnizate, caracteristicile principale ale

contractului, efectele juridice ale acestuia și consecințele nerespectării obligațiilor de plată, precum și efectele serviciilor accesorii grupate (art. 14 alin. (2) – (3)). De asemenea, atunci când este prezentată o ofertă personalizată bazată pe prelucrarea automată a datelor cu caracter personal, creditorul și intermediarul de credite trebuie să informeze consumatorul într-un mod clar și ușor de înțeles, cu respectarea legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal (art. 15). Tot în această logică de protecție, proiectul de lege interzice acordarea de credite fără solicitarea și acordul expres al consumatorului (art. 16).

Capitolul III reglementează și evaluarea bonității consumatorului, tratând-o ca pe o condiție obligatorie înainte de încheierea contractului de credit. Astfel, creditorii evaluează bonitatea consumatorului în conformitate cu actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei și trebuie să stabilească proceduri interne în acest sens (art. 17 alin. (1)), iar creditorii non-financieri evaluează bonitatea consumatorului în conformitate cu actele normative ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare și trebuie, la rândul lor, să dispună de proceduri interne documentate (art. 17 alin. (2)). Proiectul de lege obligă creditorul sau intermediarul de credite să precizeze din etapa precontractuală informațiile și documentele care trebuie furnizate de consumator și termenul exact pentru prezentarea acestora (art. 17 alin. (3)), impune consumatorului obligația de a furniza informații corecte și complete (art. 17 alin. (4)) și obligă creditorul să avertizeze că lipsa acestor informații poate face imposibilă acordarea creditului (art. 17 alin. (5)). Totodată, creditorul nu poate invoca nulitatea contractului sau modifica în detrimentul consumatorului contractul dacă nu a realizat corect evaluarea bonității, cu excepția cazului în care consumatorul a furnizat cu bună știință informații false sau incomplete (art. 17 alin. (6)). Proiectul de lege interzice acordarea creditului atunci când evaluarea bonității arată un risc substanțial de neexecutare a obligațiilor (art. 17 alin. (7)), obligă intermediarul de credite să transmită cu acuratețe informațiile relevante către creditor (art. 17 alin. (8)), impune creditorului să efectueze evaluarea pe baza unui volum suficient de informații și să le păstreze documentat (art. 17 alin. (9) – (10)) și prevede reguli speciale pentru cererile depuse în comun de mai mulți consumatori (art. 17 alin. (12)). În plus, atunci când evaluarea bonității implică prelucrare automată a datelor, consumatorului i se recunoaște dreptul la intervenție umană, la explicații, la exprimarea punctului de vedere și la reexaminarea deciziei (art. 17 alin. (13) – (14)). Pentru majorările semnificative ale valorii totale a creditului după încheierea contractului, proiectul impune reevaluarea bonității, cu excepțiile expres prevăzute (art. 17 alin. (17) – (18)), și stabilește că evaluarea trebuie să se bazeze inclusiv pe consultarea bazelor de date relevante, fără a se întemeia exclusiv pe istoricul de credit al consumatorului (art. 17 alin. (19)).

Pentru a face posibilă evaluarea bonității consumatorului în condiții uniforme, proiectul de lege reglementează și accesul la bazele de date. Astfel, creditorii din Republica Moldova și creditorii din alte state membre ale Uniunii Europene beneficiază de acces nediscriminatoriu la informația din birourile istoriilor de credit și din registrele de publicitate, atât pentru evaluarea bonității,

cât și pentru monitorizarea executării obligațiilor contractuale pe durata contractului (art. 18 alin. (1)–(2)). În același timp, proiectul limitează prelucrarea datelor la cele necesare pentru acest scop și interzice expres prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal și a datelor obținute din rețelele de socializare (art. 18 alin. (3) –(4)). Dacă cererea de credit este respinsă în urma consultării bazelor de date, consumatorul trebuie informat gratuit, pe suport durabil, în termen de cel mult 2 zile, cu privire la rezultatul consultării, baza de date consultată și categoriile de date utilizate în procesul decizional (art. 18 alin. (6)). De asemenea, creditorii trebuie să informeze consumatorii despre transmiterea informațiilor la biroul istoriilor de credit și despre drepturile lor în materia protecției datelor și a istoricului de credit (art. 18 alin. (7)).

Ca element nou, proiectul de lege la art. 19 instituie dreptul consumatorului de a solicita instituirea și revocarea unei interdicții voluntare de contractare a creditelor, inclusiv prin intermediul creditorilor sau al birourilor istoriilor de credit, cu transmiterea promptă a cererilor și fără perceperea de taxe. Totodată, se consacră obligația creditorilor de a refuza acordarea creditelor persoanelor cu interdicție activă, precum și efectele juridice ale nerespectării acestei obligații și perioada de reflecție aplicabilă revocării. Măsura urmărește consolidarea protecției consumatorilor, prin instituirea unui mecanism eficient de auto-limitare a accesului la credit, în vederea prevenirii supraîndatorării și a contractării impulsive a creditelor.

În ansamblu, Capitolul III stabilește cadrul principal de protecție a consumatorului înainte de încheierea contractului de credit, prin reguli privind publicitatea, informațiile standard, informarea precontractuală, explicațiile oferite, interzicerea acordării nesolicitate a creditului, evaluarea bonității consumatorului, accesul la bazele de date și interdicția voluntară privind contractarea creditelor. Prin aceste măsuri, proiectul urmărește să asigure că acordarea creditului are loc în condiții de transparență, comparabilitate și responsabilitate, atât din partea creditorului, cât și din partea consumatorului.

Capitolul IV reglementează informațiile care trebuie incluse în contractul de credit și drepturile consumatorului pe durata executării acestuia. Prin dispozițiile la acest capitol se urmărește ca raportul contractual să fie clar, previzibil și echilibrat, iar consumatorul să beneficieze de garanții efective atât la momentul încheierii contractului, cât și pe parcursul executării, modificării ori încetării acestuia. În acest sens, proiectul de lege interzice utilizarea consimțământului implicit pentru încheierea contractului de credit sau pentru achiziționarea serviciilor accesorii și impune exprimarea unui acord clar și lipsit de ambiguitate din partea consumatorului (art. 20 alin. (1) – (2)). Totodată, creditorul este obligat să informeze consumatorul despre primirea setului de acte necesare acordării creditului, să comunice decizia privind acordarea sau neacordarea creditului într-un termen de până la 30 de zile și să remită fiecărei părți câte un exemplar al contractului și al anexelor semnate, cu excepțiile prevăzute pentru contractele încheiate la distanță (art. 20 alin. (3) – (4)). Prin aceste reguli se urmărește excluderea acordului prezumat și asigurarea unei

relații contractuale bazate pe manifestarea explicită și informată a voinței consumatorului.

De asemenea, capitolul stabilește și cerințe detaliate privind forma și conținutul contractului de credit. Astfel, contractele trebuie redactate într-un limbaj clar și lizibil, cu cerințe minime privind dimensiunea caracterelor și contrastul vizual, iar informațiile trebuie prezentate într-o formă ușor de înțeles, în limba română sau într-o altă limbă agreată de părți (art. 21 alin. (1) – (3)). Totodată, proiectul de lege prevede lista minimă a informațiilor care trebuie incluse în mod expres în contract, printre care tipul de credit, identitatea părților, valoarea totală a creditului, condițiile de tragere, durata, rata dobânzii, dobânda anuală efectivă, valoarea totală plătită, graficul de rambursare, costurile, consecințele întârzierii, dreptul de revocare, dreptul de rambursare anticipată, posibilitatea recurgerii la soluționarea extrajudiciară a litigiilor, datele autorității de supraveghere și informațiile privind serviciile de consiliere în materie de îndatorare (art. 21 alin. (4)). Pentru anumite tipuri de contracte sunt prevăzute și mențiuni suplimentare, inclusiv în cazul contractelor în care plățile nu duc la rambursarea imediată a valorii totale a creditului (art. 21 alin. (5)). De asemenea, proiectul de lege stabilește că aceste informații trebuie incluse direct în contract, fără trimitere la condițiile generale de afaceri, la liste de tarife și comisioane sau la alte documente externe (art. 21 alin. (6)), ceea ce urmărește să reducă riscul clauzelor netransparente și să sporească accesibilitatea informației pentru consumator.

Proiectul de lege introduce limite clare pentru costurile care pot fi puse în sarcina consumatorului. Astfel, comisioanele, taxele și costurile aferente creditului, altele decât primele de asigurare, costurile aferente înregistrării sau radierii gajului și costurile de evaluare a bunurilor, nu vor putea depăși 0,02% pentru fiecare zi de utilizare efectivă a creditului raportată la valoarea totală a creditului (art. 21 alin. (7) pct.1)). Totodată, rata dobânzii rămâne a fi plafonată la 50% pentru creditele acordate în monedă națională și urmează a fi plafonate la 25% pentru creditele atașate la o valută străină (art. 21 alin. (7) pct.2)). Proiectul menține interdicția perceperii oricăror costuri în cazul refuzului de acordare a creditului, iar totalul plăților datorate de consumator, în continuare nu va putea depăși valoarea debursată conform contractului (art. 21 alin. (7) pct.3)).

În materia restanțelor, proiectul stabilește plafoane exprese pentru penalități, astfel încât acestea să nu poată genera o creștere disproporționată a datoriei. În cazul întârzierii la plată, penalitățile, nu vor putea depăși 0,2% pentru fiecare zi de întârziere din quantumul restant din valoarea totală a creditului (art. 21 alin. (7) pct.4)). În anumite situații speciale, acest plafon este redus la 0,1%, iar după declararea scadenței anticipate a creditului sau, după caz, după rezoluțiunea contractului, penalitățile aplicabile nu vor putea depăși 0,02% pe zi, raportată la quantumul restant din valoarea totală a creditului (art. 21 alin. (7) pct. 5) și 6)). În completare, proiectul de lege clarifică expres modul de calcul al costurilor zilnice și definește noțiunea de „zi de utilizare efectivă a creditului” (art. 21 alin. (8) – (9)). Prin această abordare, proiectul de lege

urmărește să prevină acumularea disproporționată a obligațiilor în sarcina consumatorului și să limiteze practicile contractuale dezechilibrate.

Totodată, proiectul reglementează calcularea dobânzii anuale efective (DAE), potrivit unei formulei matematice prevăzute în anexa nr. 3 la lege și că, în calculul acesteia, se includ costurile relevante suportate de consumator, cu excepțiile expres prevăzute de lege (art. 22 alin. (1) – (4)). Sunt reglementate și ipotezele aplicabile în cazul contractelor care permit variații ale ratei dobânzii sau ale altor costuri, precum și utilizarea ipotezelor suplimentare atunci când aceasta este necesară (art. 22 alin. (5) – (7)). În același timp, pentru contractele de credit cu rată a dobânzii flotantă, proiectul stabilește că dobânda trebuie să fie formată dintr-un indice de referință și, după caz, o marjă fixă, iar formula de calcul, condițiile de modificare și elementele acesteia trebuie indicate expres în contract și publicate permanent de creditor (art. 23 alin. (1) – (2)). De asemenea, este prevăzută o regulă unitară pentru calcularea ratei lunare a dobânzii, pe baza anului calendaristic și a numărului efectiv de zile dintre scadențe (art. 24 alin. (1) – (2)). Prin aceste soluții, proiectul urmărește să asigure transparența modului de formare a costului creditului și să reducă riscul unor interpretări neclare în aplicarea clauzelor privind dobânda.

Capitolul reglementează și modificarea contractului de credit și a ratei dobânzii. Astfel, orice modificare a clauzelor contractuale trebuie notificată consumatorului cu cel puțin 15 zile înainte de aplicare, împreună cu o descriere clară a modificărilor propuse, termenul de punere în aplicare, mijloacele de contestare și datele autorității de supraveghere competente (art. 25 alin. (1)). Proiectul interzice clauzele care permit modificarea unilaterală a contractului fără încheierea unui act adițional acceptat de consumator (art. 25 alin. (2)), iar în cazul modificărilor impuse prin lege, acceptarea tacită este permisă doar pentru acele modificări, orice alte completări fiind nule de drept (art. 25 alin. (3)). Lipsa unui răspuns din partea consumatorului nu constituie acceptare tacită, iar refuzul acestuia nu poate justifica penalizarea ori declararea creditului scadent (art. 25 alin. (4) – (5)). În plus, creditorul poate exclude unilateral doar clauzele abuzive sau ilegale constatate astfel de autoritatea competentă sau de instanță, cu condiția compensării prejudiciului cauzat consumatorului și a notificării prealabile a acestuia (art. 25 alin. (6)). În ceea ce privește modificarea ratei dobânzii aferente creditului, creditorul trebuie să informeze consumatorul înainte ca schimbarea să producă efecte, inclusiv cu privire la quantumul actualizat al ratelor și la eventualele modificări privind numărul sau frecvența plăților (art. 26 alin. (1) – (2)). Sunt prevăzute și derogări pentru situațiile în care modificarea rezultă din indicele de referință sau din mecanisme specifice de piață, cu condiția respectării obligațiilor de informare periodică sau prealabilă (art. 26 alin. (3) – (4)).

Pentru facilitățile de tip „descoperit de cont” și cele cu aprobare tacită, proiectul de lege stabilește reguli speciale de informare și protecție a consumatorului. Astfel, în cazul facilităților de tip „descoperit de cont”, creditorul trebuie să furnizeze consumatorului, cel puțin o dată pe lună, extrase de cont care să cuprindă informații esențiale privind perioada de referință, tragerile, soldurile, plățile, rata dobânzii și costurile aplicate (art. 27 alin. (1)),

să informeze consumatorul în prealabil cu privire la majorările ratei dobânzii (art. 27 alin. (2) –(3)) și să notifice diminuarea sau anularea facilității cu cel puțin 30 de zile înainte (art. 27 alin. (4)). Totodată, în cazul diminuării sau anulării facilității de tip „descoperit de cont”, creditorul trebuie să ofere consumatorului posibilitatea rambursării sumei respective în 12 rate lunare egale, fără costuri suplimentare, cu excepția situației în care consumatorul optează pentru rambursarea anticipată (art. 27 alin. (5)). Reguli similare sunt prevăzute și pentru facilitățile de tip „descoperit de cont” cu aprobare tacită, inclusiv obligația de a include în contract informații privind această posibilitate, de a informa consumatorul atunci când are loc o depășire semnificativă și de a oferi servicii de consiliere ori redirecționare către servicii de consiliere în materie de îndatorare în cazurile de depășire regulată a limitei de credit (art. 28 alin. (1) – (5)). Prin aceste soluții, proiectul urmărește să limiteze utilizarea excesivă a acestor facilități și să asigure o protecție minimă a consumatorului în situațiile în care creditul este utilizat peste limitele convenite.

Capitolul dezvoltă și drepturile consumatorului după încheierea contractului. Astfel, este reglementat dreptul de revocare a contractului de credit într-un termen de 14 zile, fără indicarea unui motiv, precum și condițiile de exercitare a acestuia, inclusiv obligația de notificare și de rambursare a capitalului tras și a dobânzii aferente perioadei de utilizare (art. 29 alin. (1) – (8)). Proiectul stabilește și cazurile în care perioada de revocare se prelungește sau poate fi exercitată pe o durată mai mare, în special atunci când consumatorului nu i-au fost comunicate informațiile necesare privind dreptul de revocare (art. 29 alin. (4) – (5)). Totodată, revocarea contractului de credit atrage încetarea obligațiilor aferente serviciilor accesorii legate de acesta (art. 29 alin. (9)). În cazul contractelor de credit legate, proiectul prevede că, dacă consumatorul a revocat contractul de furnizare de bunuri sau servicii, acesta nu mai are obligații în temeiul contractului de credit legat (art. 30 alin. (1)), iar în situațiile de neexecutare, executare parțială sau executare necorespunzătoare a contractului de furnizare ori prestare, creditorul răspunde solidar cu vânzătorul ori prestatorul pentru pretențiile formulate de consumator (art. 30 alin. (2) – (5)). În plus, pentru contractele de credit pe durată nedeterminată sunt prevăzute reguli privind rezoluțiunea la inițiativa consumatorului sau a creditorului, inclusiv termenele de preaviz și cazurile în care acestea pot fi înlăturate din motive legale sau de ordine publică (art. 31 alin. (1) – (4)). Proiectul consacră, de asemenea, dreptul consumatorului la rambursare anticipată totală sau parțială, însoțit de reducerea costului total al creditului pe durata rămasă și de limitarea compensației creditorului la plafoane clare și proporționale, în funcție de durata rămasă a contractului și de tipul ratei dobânzii (art. 32 alin. (1) – (9)).

Un loc important în acest capitol îl ocupă situațiile de dificultate de plată. Astfel, creditorii sunt obligați să aplice, atunci când este cazul, măsuri rezonabile de restructurare datorată dificultăților financiare înainte de declararea scadenței anticipate, rezoluțiunea contractului sau inițierea executării silite (art. 33 alin. (1)). Proiectul de lege stabilește că aceste măsuri pot include refinanțarea totală sau parțială a contractului, prelungirea duratei creditului, modificarea tipului de contract, amânarea plăților, diminuarea ratei dobânzii,

perioade fără plăți, rambursări parțiale, conversii valutare ori casarea parțială a datoriilor (art. 33 alin. (3)). În acest scop, creditorii trebuie să dispună de politici și proceduri interne care să descrie modul de gestionare a consumatorilor aflați în dificultăți financiare, informațiile și documentele solicitate, tipurile de măsuri care pot fi oferite și criteriile utilizate la evaluarea oportunității acestora (art. 33 alin. (4) – (5)). Totodată, creditorul trebuie să informeze consumatorul încă din prima zi a admiterii restanței și ulterior la fiecare perioadă consecutivă de 15 zile, până la executarea obligațiilor sau până la declararea scadenței anticipate ori rezoluțiunea contractului (art. 33 alin. (6)). Proiectul plafonează penalitățile și dobânzile de întârziere, la 0,2% pentru fiecare zi de admitere a restanței din cuantumul restant din valoarea totală a creditului, iar în anumite situații speciale, acest plafon este redus la 0,1%, precum și regimul general al restanțelor (art. 33 alin. (7) – (10)), și permite creditorului să ofere măsuri de restructurare chiar și în lipsa restanțelor, la solicitarea consumatorului (art. 33 alin. (11)).

În ceea ce privește declararea scadenței anticipate și recuperarea creanței, proiectul de lege stabilește că aceste măsuri pot interveni doar dacă plățile restante depășesc 90 de zile de la data scadenței (art. 34 alin. (1)). După declararea scadenței anticipate sau rezoluțiunea contractului, plățile aplicabile sunt plafonate la 0,02% pe fiecare zi de admitere a restanței, raportate la valoarea totală a creditului (art. 34 alin. (2)). Totodată, între declararea scadenței anticipate și inițierea executării silite ori a acțiunilor judiciare trebuie să existe o perioadă minimă de 90 de zile, cu excepția cazului în care consumatorul solicită expres reducerea acesteia (art. 34 alin. (3)), iar dacă în termen de 180 de zile creditorul nu inițiază executarea sau acțiunea judiciară, acesta pierde dreptul de a mai aplica plățile respective (art. 34 alin. (4)). Proiectul prevede și posibilitatea stipulării în contractul de credit a unei clauze potrivit căreia valorificarea sau transferul garanției este suficient pentru acoperirea integrală a obligațiilor de plată ale consumatorului, dacă o asemenea clauză este exprimată clar (art. 34 alin. (5)). În completare, sunt interzise practicile de hărțuire, constrângere sau alte comportamente abuzive în procesul de recuperare a creanțelor (art. 34 alin. (6)).

Capitolul include, de asemenea, reguli privind soluționarea extrajudiciară a litigiilor, obligând creditorii și intermediarii de credite să recepționeze și să înregistreze reclamațiile consumatorilor și să participe la procedurile extrajudiciare inițiate de aceștia, inclusiv prin intermediul entităților de soluționare alternativă a litigiilor și al medierii (art. 35 alin. (1) – (4)). Pentru litigiile transfrontaliere este prevăzută și cooperarea între entitățile competente (art. 35 alin. (5)).

Totodată, proiectul de lege reglementează cesiunea drepturilor creditorului, stabilind că cesionarului i se aplică, în mod corespunzător, drepturile și obligațiile creditorului, iar consumatorul își păstrează toate mijloacele de apărare pe care le-ar fi putut invoca împotriva creditorului inițial (art. 36 alin. (1) – (2)). Consumatorul trebuie informat despre cesiune în termen de 10 zile, printr-o notificare scrisă care conține elementele esențiale privind identitatea cesionarului, data cesiunii și cuantumul sumei datorate (art. 36 alin.

(3) – (4)). În materia recuperării creanțelor, proiectul de lege stabilește obligații minime de informare a consumatorului privind dreptul de a contesta debitul, termenele aplicabile și posibilitatea sesizării instanței de judecată (art. 37 alin. (1)), interzice perceperea unor costuri suplimentare neprevăzute de lege sau utilizarea unor practici de recuperare abuzive (art. 37 alin. (2)) și prevede posibilitatea elaborării unui plan de achitare a datoriilor adaptat la veniturile actuale ale consumatorului (art. 37 alin. (3)).

În ansamblu, Capitolul IV stabilește cadrul contractual aplicabil după încheierea creditului, prin reguli privind conținutul contractului, calculul costurilor, modificarea clauzelor, exercitarea drepturilor consumatorului, tratamentul restanțelor, restructurarea obligațiilor și recuperarea creanțelor, în vederea asigurării unui raport contractual mai clar, mai previzibil și mai echilibrat.

Capitolul V aduce reguli clare și pentru actorii care participă la distribuția și facilitarea creditului, și reglementează serviciile de consiliere și serviciile de consiliere în materie de îndatorare, prin stabilirea condițiilor în care acestea pot fi prestate, a modului în care pot fi prezentate consumatorului și a obligațiilor care revin creditorilor și intermediarilor de credite în această materie. Prin aceste prevederi, proiectul urmărește să distingă clar între simpla promovare a produselor de credit și activitatea de consiliere propriu-zisă, care presupune formularea unor recomandări adaptate nevoilor, situației financiare și situației personale a consumatorului (art. 38 alin. (1) – (4)). În acest scop, este interzisă utilizarea termenilor „consiliere” și „consilier” de către entitățile care nu oferă astfel de servicii în condițiile legii (art. 38 alin. (2)), iar noțiunea de „consiliere independentă” poate fi utilizată doar dacă sunt întrunite o serie de cerințe suplimentare (analizarea unui număr suficient de produse de pe piață și, în cazul intermediarilor, anumite condiții privind remunerația primită de la creditorii) (art. 38 alin. (3)). Totodată, înainte de prestarea serviciilor de consiliere, consumatorul trebuie informat dacă astfel de servicii sunt oferite, dacă recomandarea se bazează pe propria gamă de produse sau pe o gamă mai largă și, după caz, asupra costului serviciului ori a metodei de calcul a acestuia (art. 38 alin. (4) – (6)). În același timp, proiectul de lege stabilește cerințe privind conținutul activității de consiliere. Astfel, creditorii și, după caz, intermediarii de credite trebuie să colecteze informații relevante despre situația personală și financiară a consumatorului, să analizeze aceste informații ținând cont de riscurile pe durata contractului de credit și să formuleze recomandări care să corespundă nevoilor și posibilităților acestuia (art. 38 alin. (7) lit. a) – d)). De asemenea, recomandarea trebuie să fie pusă la dispoziția consumatorului, la cerere, pe suport de hârtie sau pe alt suport durabil, într-un termen de până la 5 zile (art. 38 alin. (7) lit. e)), iar atunci când sunt furnizate servicii de consiliere, consumatorul trebuie avertizat și cu privire la riscurile specifice care decurg din contractul de credit, având în vedere situația sa financiară (art. 38 alin. (8)). Prin aceste reguli se urmărește ca serviciile de consiliere să aibă un conținut real și util pentru consumator, și nu doar un rol formal sau comercial.

De asemenea, capitolul introduce și regimul serviciilor de consiliere în materie de îndatorare, destinate consumatorilor care se confruntă sau s-ar putea confrunța cu dificultăți în respectarea angajamentelor lor financiare. Proiectul prevede că aceste servicii trebuie să fie independente de creditori, intermediari de credite, cumpărători de credite sau administratori de credite și să fie oferite de profesioniști ori organizații expres prevăzute de lege, în condiții accesibile și cu costuri limitate (art. 39 alin. (1) – (2), alin. (5)). Totodată, creditorii au obligația de a dispune de proceduri și politici pentru depistarea timpurie a consumatorilor aflați în dificultăți financiare și de a-i îndruma către astfel de servicii, prezentându-le o listă a persoanelor care le pot oferi (art. 39 alin. (3) – (4)). În completare, proiectul prevede notificarea Comisiei Naționale pentru inițierea acestor activități, ținerea unui registru public al persoanelor care prestează servicii de consiliere în materie de îndatorare și transmiterea anuală către Comisia Europeană a unui raport privind disponibilitatea acestor servicii (art. 39 alin. (7) – (9)).

În ansamblu, Capitolul V urmărește să creeze un cadru clar pentru serviciile de consiliere și pentru sprijinirea consumatorilor aflați în dificultate, prin reguli de transparență, independență și orientare efectivă către soluții adecvate situației lor financiare.

Capitolul VI reglementează accesul la activitatea de creditare și intermediere, precum și înregistrarea și supravegherea unor categorii de participanți la piață. În acest sens, proiectul stabilește că băncile, organizațiile de creditare nebancară, asociațiile de economii și împrumut și prestatorii de servicii de plată nebancari pot acorda credite numai în baza actului permisiv corespunzător eliberat de Banca Națională a Moldovei, în condițiile legii (art. 40 alin. (1)). Totodată, pentru anumite persoane fizice și juridice care acordă credite cu titlu accesoriu, sub forma amânării la plată pentru bunurile sau serviciile proprii, proiectul introduce obligația de înregistrare în Registrul creditorilor non-financiar (art. 40 alin. (2)). Prin această soluție se delimitează mai clar categoriile de creditori care activează pe piață și se instituie un regim diferențiat de acces la activitate, în funcție de natura entității și a produsului oferit.

În ceea ce privește intermedierea de credite, proiectul stabilește că această activitate, inclusiv furnizarea serviciilor de consiliere, poate fi desfășurată doar după înregistrarea în Registrul intermediarilor de credite, gestionat de Comisia Națională (art. 41 alin. (1)). Sunt prevăzute condiții minime pentru înregistrare, referitoare la sediu, lipsa activității de creditare în raport cu consumatorii, integritatea fondatorilor și administratorilor, studiile sau experiența relevantă a persoanelor implicate și deținerea unui nivel corespunzător de cunoștințe și competență în materie de contracte de credit (art. 41 alin. (2)). Totodată, proiectul stabilește conținutul minim al registrului, caracterul său public, obligația notificării modificărilor intervenite și obligația respectării continue a condițiilor de înregistrare (art. 41 alin. (4) – (7)). Sunt reglementate și cazurile de radiere din registru, inclusiv la cerere, în cazul neîntinerii condițiilor legale, al neexecutării prescripțiilor repetate ale autorității de supraveghere sau al

înregistrării obținute prin informații false ori prin alte mijloace ilegale (art. 42). În completare, proiectul prevede obligații specifice pentru intermediarii de credit, inclusiv obligația de a indica sfera competențelor lor, de a informa consumatorul cu privire la comisioanele datorate și de a comunica creditorului comisioanele relevante pentru calcularea dobânzii anuale efective (art. 43).

Capitolul reglementează distinct și creditorii non-financiari, stabilind că aceștia pot începe activitatea reglementată de lege numai după înregistrarea în Registrul creditorilor non-financiari, gestionat de Comisia Națională (art. 44 alin. (1)). Pentru înregistrare sunt prevăzute condiții referitoare la sediu, integritatea administratorilor, studiile sau experiența relevantă, nivelul de cunoștințe și competență al administratorilor și personalului implicat în activitatea de creditare, precum și existența unui contract de schimb informațional cu cel puțin un birou al istoriilor de credit (art. 44 alin. (2)). De asemenea, sunt reglementate conținutul minim al registrului, caracterul public al acestuia, obligația notificării modificărilor intervenite și obligația respectării continue a condițiilor legale de înregistrare (art. 44 alin. (4)–(7)). În mod corespunzător, proiectul stabilește și cazurile de radiere din Registrul creditorilor non-financiari, similare celor aplicabile intermediarilor de credite (art. 45).

În ansamblu, Capitolul VI urmărește să creeze un cadru clar de acces la activitate, evidență și supraveghere pentru creditori, intermediari de credit și creditori non-financiari, în vederea consolidării disciplinei pe piață și a asigurării unui nivel minim de competență și integritate pentru entitățile care interacționează cu consumatorii.

Capitolul VII reglementează educația financiară a consumatorilor, prin stabilirea unui cadru general de implicare a autorităților publice, creditorilor, intermediarilor de credite și altor actori relevanți în activități de informare și orientare a consumatorilor. În acest sens, proiectul prevede obligația de a contribui la educarea financiară a consumatorilor, cel puțin în materia practicilor responsabile de împrumut și de gestionare a datoriilor, cu accent pe contractele de credit de consum și pe consumatorii care contractează pentru prima dată un astfel de credit, inclusiv prin mijloace de comunicare la distanță (art. 46 alin. (1)). Totodată, creditorii sunt obligați să organizeze, cel puțin anual, activități de informare și educare a consumatorilor, individual sau prin intermediul asociațiilor patronale ori al organizațiilor necomerciale (art. 46 alin. (2)), iar autoritățile publice pot desfășura acțiuni de vizibilitate și informare, inclusiv prin campanii și materiale publicate pe site-urile lor oficiale, în conformitate cu documentele de politici publice (art. 46 alin. (3)). În același timp, pentru a delimita clar educația financiară de activitatea comercială, proiectul interzice creditorilor și intermediarilor de credite să organizeze evenimente sau să publice materiale sub denumirea de „campanii de educație financiară” atunci când scopul direct al acestora este promovarea ori stimularea contractării produselor sau serviciilor financiare proprii (art. 46 alin. (4)). Prin aceste prevederi, Capitolul VII urmărește să susțină creșterea nivelului de

informare a consumatorilor și să asigure un cadru minim de educație financiară, distinct de publicitatea comercială.

Capitolul VIII reglementează măsurile de punere în aplicare a legii, prin desemnarea autorității de supraveghere, a competențelor de control, a cadrului sancționator și a unor reguli privind secretul profesional și caracterul imperativ al normelor de protecție a consumatorului. În acest sens, proiectul desemnează Comisia Națională a Pieței Financiare ca autoritate de supraveghere privind respectarea legii, iar pentru evaluarea bonității realizată de creditorii financiari atribuie competențe de supraveghere Băncii Naționale a Moldovei, cu instituirea unei cooperări între cele două autorități în materia anumitor dispoziții ale legii (art. 47 alin. (1) – (3)). Totodată, creditorii sunt obligați să notifice Comisia Națională înainte de plasarea sau prezentarea produselor adresate consumatorilor ori în termen de până la 30 de zile de la aceasta, cu prezentarea modelului contractului-cadru, inclusiv în cazul modificării caracteristicilor produsului sau a clauzelor contractuale, fără ca această notificare să limiteze dreptul ulterior de intervenție al autorității de supraveghere (art. 47 alin. (4) – (5)). În completare, creditorii trebuie să prezinte Comisiei Naționale rapoarte specifice, în forma și cu periodicitatea stabilite prin actele normative ale acesteia (art. 47 alin. (6)).

Capitolul stabilește și regimul sancțiunilor și al măsurilor executorii. Astfel, încălcarea prevederilor legii atrage răspunderea administrativă a creditorilor, intermediarilor de credite și, după caz, a persoanelor cu funcție de răspundere din cadrul acestora, iar Comisia Națională poate aplica avertisment scris, amendă și măsuri executorii, inclusiv cumulativ (art. 48 alin. (1) – (5)). Pentru încălcările repetate este reglementată și răspunderea persoanelor cu funcție de răspundere (art. 48 alin. (6)). În același timp, Comisia Națională poate dispune măsuri necesare și proporționale pentru încetarea încălcărilor, aducerea activității și a contractelor în conformitate cu legea, suspendarea înaintării ofertelor ori a încheierii contractelor și înlăturarea consecințelor produse consumatorilor, inclusiv prin restituirea sumelor percepute fără temei legal (art. 49 alin. (1)). În caz de neexecutare repetată a măsurilor dispuse, autoritatea de supraveghere poate suspenda activitatea de intermediere de credit sau activitatea de acordare a creditelor de către creditorii non-financiari până la intrarea în legalitate (art. 49 alin. (2)). Un element important îl constituie posibilitatea solicitării restituirii dublului sumelor încasate fără temei legal pentru anumite încălcări expres prevăzute de proiect, aplicabilă atât pe durata contractului, cât și după încetarea acestuia, în termenul stabilit de lege (art. 49 alin. (3)). Totodată, proiectul reglementează posibilitatea creditorului de a reduce obligațiile pecuniare ale consumatorului prin renunțarea la sumele care depășesc limitele legale, precum și situațiile în care această posibilitate nu mai poate fi utilizată după intervenția autorității de supraveghere (art. 49 alin. (4) – (5)).

Regimul sancționator este completat prin reguli privind prescripția răspunderii administrative, stabilită la 36 de luni de la data săvârșirii încălcării, cu calcul separat pentru fiecare faptă nouă (art. 50), precum și prin criterii de

individualizare a sancțiunilor, care trebuie să fie eficiente, proporționale și disuasive, în funcție de gravitatea și durata faptei, prejudiciile cauzate, gradul de cooperare cu autoritatea de supraveghere, antecedentele și eventualele consecințe sistemice (art. 51). Proiectul stabilește și o tipologie a încălcărilor sancționabile, cu avertisment pentru anumite abateri și cu intervale diferențiate de amendă pentru încălcarea obligațiilor esențiale prevăzute de lege (art. 52). În paralel, sunt instituite reguli privind protecția informațiilor confidențiale obținute în activitatea de supraveghere, atât pentru membrii și angajații autorității, cât și pentru experții desemnați, inclusiv în contextul schimbului de informații cu alte autorități competente (art. 53). În final, proiectul stabilește caracterul imperativ al legii, prevăzând că consumatorii nu pot renunța la drepturile conferite de aceasta, că creditorii trebuie să poată face dovada respectării obligațiilor de informare și că protecția legală se aplică tuturor contractelor care intră în domeniul de aplicare al legii, indiferent de denumirea sau formularea acestora (art. 54). Prin aceste prevederi, Capitolul VIII urmărește să asigure un mecanism efectiv de supraveghere, sancționare și remediere, precum și aplicarea uniformă și obligatorie a normelor de protecție a consumatorilor în materia creditării.

Suplimentar, proiectul de lege include amendamente la Legea nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare, în vederea includerii creditorilor non-financiari și a intermediarilor de credite în categoria participanților profesioniști la piața financiară nebancaară, precum și pentru stabilirea plăților datorate autorității de supraveghere de către aceste entități.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

În procesul de elaborare a proiectului de lege, au fost analizate două opțiuni alternative, însă niciuna nu a putut fi reținută ca soluție viabilă. Prima opțiune a vizat modificarea cadrului normativ existent, Legea nr. 202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori. Totuși, întrucât transpunerea Directivei (UE) 2023/2225 presupune revizuirea substanțială a peste 50% din conținutul actului normativ, această soluție ar fi contravenit prevederilor Legii nr. 100/2017 privind actele normative, care impune elaborarea unui act consolidat atunci când modificările depășesc limitele tehnico-legislative admise pentru amendamente. Menținerea structurii vechii legi ar fi condus la un text fragmentat, lipsit de coerență și dificil de aplicat.

A doua opțiune, ne-transpunerea noii directive europene – nu a putut fi luată în considerare, întrucât legislația în vigoare transpune Directiva (UE) 2008/48, care a fost între timp abrogată și înlocuită prin Directiva (UE) 2023/2225. Lipsa transpunerii ar fi generat un cadru legislativ învechit, nealinat la standardele europene, cu consecințe negative asupra protecției consumatorilor, funcționării pieței și obligațiilor Republicii Moldova în procesul de armonizare legislativă. În aceste condiții, elaborarea unei noi legi reprezintă singura soluție adecvată, coerentă și conformă cu cerințele tehnico-legislative și angajamentele de armonizare cu dreptul Uniunii Europene.

Prin urmare, adoptarea unei noi legi reprezintă singura soluție coerentă, conformă cerințelor tehnico-legislative și necesară pentru alinierea cadrului național la Directiva (UE) 2023/2225.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Proiectul de lege nu generează un impact financiar sau organizațional asupra sectorului public, întrucât nu instituie noi autorități, funcții ori structuri administrative și nu implică alocări suplimentare din bugetul de stat. Singurul efect instituțional constă în consolidarea și clarificarea unor competențe deja existente ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare în calitate de autoritate de supraveghere și control, fără a necesita resurse financiare, logistice sau umane suplimentare considerabile.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Proiectul de lege nu necesită alocări financiare din bugetul de stat. Implementarea se va realiza în limitele resurselor operaționale existente ale autorității competente, prin ajustări interne (proceduri, ghiduri, instruirii punctuale), fără investiții publice în infrastructuri sau sisteme informatice noi. În consecință, nu sunt previzionate costuri bugetare suplimentare pe ani bugetari.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Conform art. 1 din Legea nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, proiectele de acte normative din sectorul financiar bancar și nebancar sunt exceptate de la efectuarea analizei impactului de reglementare asupra activității de întreprinzător.

Totodată, având în vedere practica operațională a sectorului bancar și nebancar, eventualele costuri de conformare cu dispozițiile legii sunt moderate, justificate prin necesitatea alinierii la standardele europene și se amortizează pe termen mediu prin reducerea riscurilor operaționale și juridice.

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Impactul social

Proiectul de lege are un impact social pozitiv, întrucât consolidează mecanismele de protecție al consumatorilor pe piața creditului de consum, prin standarde mai clare de informare, transparență, evaluare a bonității și conduită profesională, precum și prin mecanisme suplimentare privind prevenirea îndatorării excesive și facilitarea restructurării datoriilor. Noile norme sporesc siguranța consumatorilor, în special pentru categoriile vulnerabile, prin limitarea costurilor și comisioanelor, interzicerea practicilor abuzive de recuperare a creanțelor și asigurarea accesului la servicii de consiliere. De asemenea, cadrul modernizat contribuie la responsabilizarea creditorilor și intermediarilor de credite, reducând riscul de practici incorecte care pot genera dezechilibre sociale. În ansamblu, legea creează un mediu de creditare mai sigur, mai echilibrat și predictibil, cu efecte benefice asupra stabilității sectorului financiar.

Impactul asupra datelor cu caracter personal

Proiectul de lege nu generează un impact suplimentar semnificativ asupra protecției datelor cu caracter personal, întrucât operațiunile de prelucrare aferente activităților de creditare, evaluării bonității, recuperării creanțelor sau supravegherii există deja în practica creditorilor și sunt reglementate prin legislația națională de protecție a datelor cu caracter personal. Noile prevederi nu introduc categorii noi de date personale și nu extind scopurile de prelucrare, ci doar consolidează obligațiile de transparență și responsabilitate ale creditorilor și intermediarilor de credite, inclusiv prin standarde mai clare de informare, conduită profesională și supraveghere exercitată de CNPF. Prin urmare, impactul asupra datelor personale este limitat și se manifestă în principal prin îmbunătățirea conformității cu normele de protecție a datelor și reducerea riscurilor de prelucrare abuzivă.

Impactul asupra echității și egalității de gen

Proiectul de lege are un impact social pozitiv din perspectiva echității și egalității de gen, întrucât consolidează explicit principiul nediscriminării în procesul de accesare, încheiere și derulare a contractelor de credit. Prin includerea art. 4, proiectul garantează că toți consumatorii beneficiază de tratament egal, fără diferențieri pe criterii de cetățenie, reședință, gen sau alte criterii protejate de Legea nr. 121/2012 și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. De asemenea, legea permite condiții diferite doar atunci când acestea sunt justificate obiectiv, prevenind astfel aplicarea unor practici arbitrare sau discriminatorii în procesul de creditare. Acest cadru normativ contribuie la reducerea barierelor de acces la finanțare pentru grupurile vulnerabile, promovând o piață a creditului mai echitabilă și incluzivă.

4.5. Impactul asupra mediului

Proiectul de lege nu generează impact asupra mediului, întrucât reglementările propuse vizează exclusiv cadrul juridic aplicabil creditelor de consum și activităților creditorilor și intermediarilor de credite. Actul normativ nu instituie obligații, procese, infrastructuri sau activități care să implice utilizarea resurselor naturale, emisii, deșeuri ori alte efecte asupra mediului. Prin urmare, implementarea legii nu modifică și nu influențează în niciun mod factorii de mediu și nu necesită evaluări ecologice suplimentare.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu sunt.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsurile normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul de lege privind contractele de credit de consum asigură transpunerea prevederilor Directivei (UE) 2023/2225 a Parlamentului European și al Consiliului din 18 octombrie 2023 privind contractele de consum și abrogarea Directivei 2008/48/CE, transpunerea căreia reprezintă o obligație asumată în timpul negocierilor de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană

Directiva (UE) 2023/2225 are ca obiectiv principal consolidarea protecției consumatorilor în domeniul contractelor de credit, prin creșterea transparenței, prevenirea practicilor abuzive, asigurarea unei informări adecvate și instituirea unor mecanisme eficiente de supraveghere și intervenție.

În acest sens, a fost elaborat tabelul de concordanță, în care se analizează comparativ gradul de transpunere a directivei prenotate cu legislația națională.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

În vederea implementării legislației Uniunii Europene, proiectul de lege creează cadrul juridic intern necesar pentru aplicarea Directivei (UE) 2023/2225 privind contractele de credit pentru consumatori, care substituie Directiva 2008/48/CE. Măsurile normative propuse sunt necesare pentru a asigura alinierea legislației naționale la noul cadru european, inclusiv în ceea ce privește protecția consumatorilor, transparența contractuală, limitarea costurilor creditului, conduita profesională a creditorilor și intermediarilor de credite, și mecanismele de supraveghere.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Anunțul privind inițierea elaborării proiectului de lege a fost publicat pe pagina web oficială a CNPF, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării și portalul *particip.gov.md* și poate fi accesat la următorul link: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-de-initiere-a-proiectului-de-lege-privind-contractele-de-credit-pentru-consumatori/16452>

În conformitate cu art. 32 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul de lege va fi remis spre avizare autorităților și instituțiilor interesate și va fi supus consultărilor publice.

7. Concluziile expertizelor

Potrivit art. 34 alin.(1), art. 35-37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul de lege privind contractele de credit de consum urmează a fi remis Centrului de Armonizare a Legislației, Centrului Național Anticorupție și Ministerului Justiției pentru a fi supus expertizei de compatibilitate cu legislația UE, expertizei anticorupție și, respectiv, expertizei juridice.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul presupune corelarea cadrului normativ existent prin modificarea unor acte normative, necesare pentru asigurarea cadrului instituțional și operațional de aplicare a legii privind contractele de credit de consum.

În acest sens, urmează a fi modificată Legea nr. 122/2008 privind birourile istoriilor de credit, în vederea reglementării mecanismului de evidență și operare a mențiunii privind interdicția voluntară de contractare a creditelor, inclusiv a introducerii, radierii și opozabilității acestei mențiuni față de creditorii. Amendamentele aferente Legii nr. 122/2008 vor fi propuse în cadrul procesului de avizare a proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (activitatea birourilor istoriilor de credit) (nr. unic 453/MF/BNM/2026).

Totodată, proiectul implică abrogarea Legii nr. 202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori, în scopul substituirii cadrului normativ actual cu o reglementare nouă, unificată și actualizată.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

În vederea punerii în aplicare a noii legi privind contractele de credit de consum, CNPF va elabora și aproba actele normative subordonate necesare, inclusiv regulamentele privind condițiile de înregistrare, activitate și supraveghere a intermediarilor de credit și a creditorilor non-financiari.

Totodată, CNPF va institui și va menține un Registru al intermediarilor de credite și un Registru al creditorilor non-financiari, accesibil publicului în format electronic pe pagina sa web oficială.

Secretar de stat

Digitally signed by Ceban Cristina
Date: 2026.05.18 11:57:09 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Cristina CEBAN